Gemeente op maat 2002

Anna Paulowna

Gemeente op maat 2002

Anna Paulowna

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Inlichtingen
Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen
E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet
www@cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen, 2003
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten.
Prijs 1 papieren exemplaar: € 16,30
Meerprijs per stuk bij
afname meer gemeenten: €11,65

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Colofon **5**

Inhoud **5**

Verklaring der tekens **6**

Enkele gebruikte afkortingen **6**

Voorwoord **7**

1. Oppervlakte en dichtheden **8**

2. Bevolking **9**
2.1 Stand 9
2.2 Samenstelling 9
2.3 Geboorte, sterfte en verhuizingen 11

3. Economie **12**
3.1 Besteedbaar inkomen 12
3.2 Bedrijfsvestigingen 13
3.3 Arbeid 13

4. Wonen **14**
4.1 Woningvoorraad 14
4.2 Gereedgekomen nieuwbouw 14
4.3 Vastgoed en hypotheken 15

5. Onderwijs **16**

6. Verkiezingen Tweede Kamer en gemeenteraad **17**

7. Motorvoertuigenpark, verkeersongevallen en misdrijven **18**
7.1 Motorvoertuigenpark 18
7.2 Verkeersongevallen 18
7.3 Misdrijven 19

8. Gegevens over wijken en buurten **20**

Verklaring der tekens

.	=	gegevens ontbreken
*	=	voorlopig cijfer
x	=	geheim
-	=	nihil
-	=	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (00)	=	het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	=	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2001-2002	=	2001 tot en met 2002
2001/2002	=	het gemiddelde over de jaren 2001 tot en met 2002
2001/'02	=	oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz. beginnend in 2001 en eindigend in 2002
1991/'92-2001/'02	=	boekjaar enz. 1991/'92 tot en met 2001/'02

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.
Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Enkele gebruikte afkortingen

GBA	=	Gemeentelijke Basisadministratie
OAD	=	Omgevingsadressendichtheid (het gemiddeld aantal adressen per km^2 binnen een cirkel met een straal van één kilometer)
SBI	=	Standaard Bedrijfsindeling
Verspr. h.	=	Verspreide huizen (in hoofdstuk 8 veel gebruikt als naam voor een niet anders te benoemen gebied)
VINEX	=	Vierde Nota ruimtelijke ordening Extra
WOZ	=	Wet waardering onroerende zaken
w.o.	=	waaronder (als opsomming niet uitputtend is)
w.v.	=	waarvan (als opsomming uitputtend is)

Voorwoord

Voor u ligt *Gemeente op Maat* editie 2002, de gemeentelijke overzichtspublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Er is een grote belangstelling voor statistische informatie over gemeenten in Nederland. Zowel burgers als bedrijven, instellingen en overheden maken veelvuldig gebruik van statistische gegevens per gemeente. Speciaal hiervoor is *Gemeente op Maat* ontwikkeld. Van de vele onderwerpen waarover het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) publiceert, zijn vaak cijfers beschikbaar op gemeentelijk niveau. Per gemeente bevat *Gemeente op Maat* een selectie uit de veelheid aan CBS-statistieken.

Gemeente op Maat 2002
Deze nieuwe editie van *Gemeente op Maat* bevat meer actuele informatie dan de voorgaande. De gemeentelijke indeling van 1 januari 2002 is de basis voor deze editie. Veel gegevens zijn van 2002. Van sommige gegevens is helaas nog geen recentere statistische informatie beschikbaar dan van 2001 of 2000. Voor een goed begrip van de opgenomen tabellen en kaarten is het van belang om te weten dat een deel van de cijfers betrekking heeft op een eerder verslagjaar of peilmoment. Door gemeentelijke herindelingen worden regelmatig gemeenten opgeheven en nieuwe gemeenten gevormd. Wanneer in de publicatie cijfers zijn opgenomen van voor een gemeentelijke herindeling, dan zijn de gegevens van de samenstellende gemeenten opgenomen. Een voorbeeld: sinds 1 januari 2002 vormen de voorheen afzonderlijke gemeenten Leidschendam en Voorburg de nieuwe gemeente Leidschendam-Voorburg. In tabellen met gegevens over 2000 en 2001 vindt u dan ook cijfers voor de beide gemeenten afzonderlijk. Tabellen over 2002 laten daarentegen cijfers zien met één gemeentelijk totaal.

Op veler verzoek zijn in de editie 2002 voor het eerst ook gegevens opgenomen van de provincie waarin de gemeente gelegen is en van Nederland. De begeleidende tekst licht de onderwerpen nader toe en laat uitschieters op gemeentelijk en provinciaal niveau zien. Verder zijn er geen bevolkingsprognoses opgenomen in *Gemeente op Maat*, omdat het CBS deze alleen op landelijk niveau publiceert. Ten slotte is voor alle gemeenten achterin de publicatie een kaart van de buurtindeling opgenomen. Ook is een kaart opgenomen van de bevolkingsdichtheid per buurt en een kaart van het gemiddeld besteedbaar inkomen op buurtniveau. Deze thematische kaarten zijn weggelaten bij die gemeenten waar het aantal buurten of het aantal klassen te klein is voor een zinvolle weergave.

Oude en nieuwe Gemeenten op Maat
Sinds de eerste editie van *Gemeente op Maat* halverwege de jaren negentig is uitgebracht, is de publicatie ongeveer twee-jaarlijks verschenen. De laatste uitgave dateert uit 1999. Door de verbeterde publicatietechnieken en de populariteit van het product heeft het CBS besloten de publicatie Gemeente op Maat voortaan jaarlijks samen te stellen. In het voorjaar van 2004 zal *Gemeente op Maat 2003* verschijnen.

Meer gemeentelijke en andere regionale informatie in StatLine
Bij de samenstelling van *Gemeente op maat 2002* is onder meer gebruik gemaakt van de volgende elektronische publicaties in StatLine:

- *Regionale Kerncijfers Nederland (RKN 2002)*
- *Kerncijfers wijken en buurten (KWB 2001)*

Gemeente op Maat bevat slechts een selectie uit vele CBS-statistieken. In de CBS-database StatLine (http://statline.cbs.nl) vindt u meer gemeentelijke en andere regionale informatie. Naast gedetailleerde publicaties per onderwerp bestaat er ook een overzichtspublicatie met regionale kerncijfers. In deze publicatie worden in de loop van 2003 circa 300 kerncijfers opgenomen op een zestal regionale niveaus, namelijk: landsdelen, provincies, COROP-gebieden, stadsgewesten, grootstedelijke agglomeraties en gemeenten. Een bezoek aan de website van het CBS (http://www.cbs.nl) geeft een volledig overzicht van het beschikbare cijfermateriaal.

Op onderstaand adres kunt u publicaties bestellen en meer informatie krijgen:

CBS-infoservice in Heerlen
Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Voor reacties op *Gemeente op Maat* kunt u terecht bij:
Afdeling regionale statistieken (regstat@cbs.nl)
CBS Voorburg

1. Oppervlakte en dichtheden

Friesland is met een totale oppervlakte van 5.741 vierkante kilometer de grootste provincie van Nederland. Dit is het mede door het vele binnen- en buitenwater. Nederland bestaat overigens voor bijna 82 procent uit land. Gelderland en Noord-Brabant zijn met een kleine 5.000 vierkante kilometer land eveneens grote provincies.
Door samenvoegingen en herindelingen neemt het aantal gemeenten af en is de gemiddelde oppervlakte per gemeente de afgelopen eeuw bijna verdrievoudigd. Noordoostpolder is met 460 vierkante kilometer de gemeente met de grootste landoppervlakte en Bennebroek sluit de rij met slechts 2 vierkante kilometer. Lelystad is 765 vierkante kilometer groot maar bestaat voor slechts eenderde uit land.
Alle oppervlakten zijn berekend met behulp van een geografisch informatiesysteem waarbij topografische kaartbladen, kaartbladen van het bodemgebruik, tellingen uit het Geografisch Basisregister per vierkant en gemeentegrenzen zijn gecombineerd.

Tabel 1.1
Oppervlakte in km^2, 2002

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Oppervlakte	78,81	4.091,76	41.527,95
w.v. land	74,41	2.672,44	33.873,26
water	4,41	1.419,32	7.654,69
w.v. binnenwater	2,98	731,53	3.478,98
buitenwater	1,43	687,79	4.175,71

Bij Hummelo en Keppel, Littenseradiel en Schermer zien we de laagste omgevingsadressendichtheid (ongeveer 110) en de hoogste waarden komen voor bij Amsterdam (6.088), Den Haag (4.744) en Rotterdam (3.821). Niet Utrecht maar Schiedam (3.276) en Delft (3.234) volgen de drie grote steden op de voet.
De omgevingsadressendichtheid is een maatstaf om de concentratie van menselijke activiteiten als wonen, werken, schoolgaan, winkelen, uitgaan etc. weer te geven. Voor ieder adres binnen een gemeente is de adressendichtheid vastgesteld van een gebied met een straal van één km rondom dat adres. Vervolgens is het gemiddelde bepaald van alle adressen in de gemeente.

Begin 2002 is de bevolkingsdichtheid tot 475 inwoners per vierkante kilometer land toegenomen Hiermee heeft elke inwoner van Nederland gemiddeld een stukje land ter grootte van een kwart voetbalveld tot de beschikking.
In Drenthe (181), Friesland (189) en Zeeland (209) heeft men zes keer zoveel ruimte als in Zuid-Holland, waar de bevolkingsdichtheid 1.211 bedraagt. In de gemeenten Schiermonnikoog (26), Vlieland (29), Terschelling (54) en Rozendaal (55) heeft men ruim honderd keer zoveel ruimte als in Den Haag. Deze gemeente is met 5.511 koploper.

Op 1 januari 2002 staan er gemiddeld 196 woningen op elke vierkante kilometer land. De woningdichtheid loopt uiteen van 73 in Drenthe tot 520 in Zuid-Holland en van 13 (Vlieland, Schiermonnikoog) tot 2.670 in Den Haag.

Tabel 1.2
Dichtheden, 1 januari 2002

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Omgevingsadressendichtheid*	401	3.124	1.865
Bevolkingsdichtheid	188	958	475
Woningdichtheid	73	421	196

2. Bevolking

2.1 Stand

De omvang van de totale Nederlandse bevolking is de afgelopen eeuw ruim drie keer zo groot geworden. Het gemiddeld aantal inwoners per gemeente is door herindelingen en samenvoegingen zelfs verzevenvoudigd tot ruim 32 duizend. Schiermonnikoog heeft met 1.025 inwoners er minder dan elke andere gemeente en Amsterdam met bijna 736 duizend de meeste. Zuid-Holland heeft met 3,4 miljoen tien keer zo veel inwoners als Flevoland.
De bevolkingsgegevens hebben betrekking op iedereen die in de Gemeentelijke Basisadministratie van een Nederlandse gemeente vermeld is. In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woonachtig is, opgenomen in de basisadministratie van de gemeente waar de nachtrust hoofdzakelijk wordt genoten.

Tabel 2.1
Bevolking, 1 januari 2002

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Bevolking	13.981	2.559.477	16.105.285
mannen	7.078	1.259.624	7.971.967
vrouwen	6.903	1.299.853	8.133.318

2.2 Samenstelling

Vrouwen hebben van jong tot oud een lagere sterftekans dan mannen. Van de bevolking onder de 20 jaar is op 1 januari 2002 bijna 49 procent vrouw en pas vanaf de groep 62-jarigen zijn er meer vrouwen dan mannen. Driekwart van de 85-plussers is vrouw. De bevolking in de leeftijdscategorie van 35 tot 39 jaar is talrijker dan elke andere vijfjaarsgroep. Met 273 duizend steekt de groep 32-jarigen boven alle leeftijden uit.

Tabel 2.2
Bevolking naar leeftijd en geslacht, 1 januari 2002

	Anna Paulowna		Noord-Holland		Nederland	
	totaal	vrouwen	totaal	vrouwen	totaal	vrouwen
Bevolking	13.981	6.903	2.559.477	1.299.853	16.105.285	8.133.318
w.v. 0- 4	1.014	495	161.320	78.489	1.014.622	495.785
5- 9	976	480	150.884	73.836	989.238	482.748
10-14	993	501	147.512	72.230	994.388	485.656
15-19	879	404	134.669	66.322	942.388	459.367
20-24	708	345	146.902	74.538	970.356	480.203
25-29	850	415	182.962	93.004	1.072.094	531.807
30-34	1.140	577	226.119	112.154	1.313.645	645.421
35-39	1.188	572	224.119	109.309	1.329.632	651.036
40-44	1.141	558	204.732	100.337	1.257.196	620.494
45-49	1.053	530	183.571	90.720	1.157.746	572.354
50-54	1.050	517	183.741	91.252	1.145.442	564.116
55-59	874	418	153.123	75.844	965.141	475.578
60-64	661	318	115.997	58.244	754.683	378.880
65-69	492	230	96.653	50.717	647.841	337.820
70-74	383	186	86.048	47.684	563.712	311.689
75-79	284	156	72.395	43.398	455.554	272.940
80-84	173	111	49.707	32.579	300.586	196.454
85 of ouder	122	90	39.023	29.196	231.021	170.970

Begin 2002 bedraagt de demografische druk in Nederland bijna 62. Dit betekent dat er circa 62 mensen zijn van 0-19 en 65 jaar of ouder ten opzichte van 100 mensen van 20-64 jaar. Deze laatste groep noemen we de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep. In de provincie Zeeland is de druk met 69 het hoogst en de gemeente Urk komt door de bijzondere leeftijdsopbouw op maar liefst 98. De gemeenten Groningen, Utrecht, Amsterdam, Leiden en Zandvoort blijven onder de 50.
De 'grijze druk' is een andere benaming voor het aantal ouderen van 65 jaar of ouder per 100 mensen van 20-64 jaar. Bij de gemeenten Almere en Zeewolde blijft de grijze druk onder de 12 terwijl Rozendaal de kroon spant met 46.

Tabel 2.3
Demografische druk, 1 januari 2002

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Per 100 personen van 20-64 jaar:			
jongeren (19 jaar of jonger)	44,6	36,7	39,5
ouderen (65 jaar of ouder)	16,8	21,2	22,1
totaal	61,4	57,9	61,6

Landelijk gezien is begin 2002 bijna 54 procent van de inwoners van 15 jaar of ouder gehuwd. Hierbij zijn ook de personen gerekend die een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan of gescheiden zijn van tafel en bed. Regionale verschillen in burgerlijke staat berusten mede op de leeftijdsopbouw. Zo is het percentage ongehuwden in Zeeland (26,8 procent) en Drenthe (27,4 procent) aanzienlijk lager dan in Noord-Holland (36,4 procent). Ook ligt in de 'jonge' provincie Flevoland het percentage verweduwden met 4,3 procent beduidend lager dan in de overige provincies.

Tabel 2.4
Burgerlijke staat, 1 januari 2002

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Inwoners van 15 jaar en ouder		10.998	2.099.761	13.107.037
w.v. percentage:	ongehuwd	28,0	36,4	32,4
	gehuwd	61,0	48,3	53,9
	gescheiden	5,9	8,8	7,0
	verweduwd	5,1	6,5	6,7

Op 1 januari 2002 zijn er bijna 7 miljoen particuliere huishoudens in Nederland. Een jaar eerder waren er nog 74 duizend minder. Eenderde van de huishoudens bestaat uit alleenstaanden. Van de meerpersoonshuishoudens zijn er iets meer met kinderen dan zonder kinderen. In Urk, Staphorst en Bunschoten zijn meer dan twee keer zoveel huishoudens met kinderen als huishoudens zonder kinderen.
Particuliere huishoudens bestaan uit één of meer personen die alleen of samen in een woonruimte zijn gehuisvest en zelf in hun dagelijks onderhoud voorzien. Personen in psychiatrische inrichtingen, verzorgingshuizen en verpleeghuizen behoren tot de institutionele huishoudens en zijn niet opgenomen in deze cijfers.

Tabel 2.5
Particuliere huishoudens, 1 januari 2002*

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Particuliere huishoudens		5.416	1.184.846	6.941.261
w.v.	eenpersoonshuishoudens	1.276	477.306	2.354.302
	meerpersoonshuishoudens zonder kinderen	1.769	320.212	2.080.924
	meerpersoonshuishoudens met kinderen	2.371	387.328	2.506.035

In 2002 heeft iets meer dan de helft van de allochtonen een niet-westerse herkomst en maakt daarmee bijna een tiende uit van de totale bevolking. In Amsterdam, Rotterdam en Den Haag hebben drie op de tien inwoners een niet-westerse herkomst. In Utrecht, Almere, Schiedam en Diemen is dit twee op de tien. In de gemeenten met minder dan 100 duizend inwoners is het gemiddeld één op de twintig.
De allochtonen met een westerse afkomst vormen ook bijna een tiende van de bevolking. Van de gemeenten met meer dan 100 duizend inwoners is Maastricht koploper met één op de zeven. Van alle gemeenten is Vaals echter uitschieter. Daar behoort de helft van de bevolking tot de westerse allochtonen. Naast een aantal grensgemeenten is het aandeel westerse allochtonen ook aanzienlijk hoger dan gemiddeld in Wassenaar (één op de vijf) en in Amstelveen (één op de zes).
Van allochtonen is ten minste één ouder in het buitenland geboren. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen mensen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en mensen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). De herkomstgroepering is bepaald aan de hand van het geboorteland van de persoon zelf (eerste generatie) of dat van de moeder (tweede generatie), tenzij de moeder in Nederland is geboren. In dat geval telt het geboorteland van de vader.

Tabel 2.6
Allochtonen, 1 januari 2002

			Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Percentage allochtonen			7,8	25,2	18,4
Aantal allochtone inwoners			1.095	644.570	2.964.990
Herkomst:	niet-Westers		375	380.280	1.558.335
	w.o.	Turkije	20	66.790	330.670
		Suriname	50	96.325	315.165
		Marokko	10	77.435	284.065
		Ned. Antillen/Aruba	80	22.870	125.005
	Westers		720	264.290	1.406.655
	w.o.	EU-landen	380	130.285	748.910
		Indonesië	240	79.080	402.755

2.3 Geboorte, sterfte en verhuizingen

In 2001 zijn er in Nederland per 1000 inwoners per saldo 7 personen bijgekomen. De bevolkingsgroei is opgebouwd uit het saldo van geboorte, sterfte, vestiging, vertrek en administratieve correcties. Limburg heeft de laagste bevolkingsgroei (0,5 per duizend per inwoners) en Flevoland de hoogste (38,9 per duizend inwoners). In Barendrecht is de bevolking gestegen met 94 per duizend inwoners. Opvallend is de bevolkingsdaling per duizend inwoners van Vlieland (-26), Warmond (-20) en Groesbeek (-16).
Het aantal levendgeborenen is 4 duizend lager in 2001 dan in 2000 en bedraagt gemiddeld 555 per dag. Ze zijn geteld naar de woongemeente van de geborenen en dus niet naar de gemeente waar de geboorte heeft plaatsgevonden. Van elke 80 levendgeborenen zijn er 41 jongetjes en 39 meisjes.
Ook de ruim 140 duizend overledenen zijn geteld naar de woongemeente. Drie van de vijf zijn overleden door ziekten van bloedsomlooporganen zoals hartziekten en hersenvaatletsel of door nieuwvormingsziekten zoals kanker.
Binnen de eigen gemeentegrens verhuisden in 2001 ruim 950 duizend personen. Binnen de gemeenten Groningen, Leeuwarden, Enschede, Utrecht en Den Haag verhuisden er relatief meer inwoners, namelijk ongeveer één op de tien.

Tabel 2.7
Geboorte, sterfte en verhuizingen, 2001

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Levendgeborenen		201	32.953	202.603
Overleden		84	22.310	140.377
w.o. door:	nieuwvormingen	27	6.022	39.013
	ziekte van bloedsomlooporganen	28	7.107	47.643
	uitwendige oorzaken	6	951	5.444
Verhuisd binnen de gemeente		534	149.072	952.457
Gevestigd in de gemeente		521	119.262	743.567
Vertrokken uit de gemeente		581	109.680	673.481
Bevolkingsgroei per 1.000 inwoners		3,7	6,3	7,4

3. Economie

3.1 Besteedbaar inkomen

Sinds 1989 is het gemiddeld besteedbaar inkomen per inwoner in Nederland 46 procent toegenomen en bedraagt 11.000 euro in 2000. Regionaal bestaan er nogal wat verschillen in de hoogte van het besteedbaar inkomen. Met het rangnummer gemiddeld besteedbaar inkomen is aangegeven welke plaats een gemeente of provincie inneemt op de "inkomensladder". Hierbij zijn de gemeenten en provincies gerangschikt van hoog naar laag. De provincie Utrecht staat eind 2000 bovenaan en Friesland sluit de rij. In Blaricum is het gemiddeld besteedbaar inkomen het hoogst met 16.700 euro in 2000 en in Urk het laagst met 7.800 euro.
Het gemiddeld besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met de premies sociale zekerheid en andere betaalde overdrachten (zoals alimentatie voor ex-partner) en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting.

Tabel 3.1
Inwoners en gemiddeld besteedbaar inkomen, 2000

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Inwoners op 31 december	13.900	2.534.600	15.987.100
Gemiddeld besteedbaar inkomen in euro	9.900	11.800	11.000
Rangnummer gemiddeld besteedbaar inkomen	444	2	
Index (1989=100) gemiddeld besteedbaar inkomen	150	146	146

Van alle inwoners heeft een deel het gehele jaar inkomen. In Nederland zijn dat er ruim 10 miljoen in 2000. Hiervan is gemiddeld zes op de tien werknemer, twee op de tien ontvangt een pensioen en bijna één op de tien is zelfstandige. De provincie Friesland kent relatief de meeste zelfstandigen en Zuid-Holland heeft het kleinste aandeel zelfstandigen.
Studenten met een studiebeurs in het kader van de Wet Studiefinanciering rekent men niet tot de personen met het gehele jaar inkomen, ook al hebben zij het gehele jaar een baan. Alleen als zij winst uit onderneming hebben, tellen ze mee. Ook personen die uitsluitend kinderbijslag, individuele huursubsidie of tegemoetkoming studiekosten ontvangen, tellen niet mee bij de groep met 52 weken inkomen. Tot slot bevat de groep zowel fulltimers als parttimers en dat is uiteraard van invloed op het gemiddeld besteedbaar inkomen. Tot de categorie overige niet-actief behoort men als er sprake is van werkloosheid, bijstand of arbeidsongeschiktheid.

Tabel 3.2
Personen met 52 weken inkomen naar sociaal-economische categorie en gemiddeld inkomen, 2000

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Personen met 52 weken inkomen op 31 december		8.500	1.669.300	10.248.700
w.v. percentage:	zelfstandigen	11,6	8,5	8,0
	werknemers	61,3	57,9	58,6
	pensioenontvangers	19,7	21,9	23,0
	overige niet-actief	7,3	11,7	10,4
Gemiddeld besteedbaar inkomen in euro:	totaal personen	15.600	17.100	16.300
	zelfstandigen	15.000	19.900	18.800
	werknemers	16.600	18.600	17.700
	pensioenontvangers	14.100	14.700	14.000
	overige niet-actief	11.800	.	.

Eind 2000 zijn er 6,6 miljoen particuliere huishoudens waarvan het hoofd of de partner het gehele jaar inkomen heeft genoten. Het gemiddeld besteedbaar inkomen van een meerpersoonshuishouden met of zonder kinderen bedraagt ongeveer het dubbele van het inkomen van een alleenstaande. Studentenhuishoudens en institutionele huishoudens, zoals in verzorgingshuizen, zijn niet meegerekend. Het huishoudensinkomen bestaat uit de som van de inkomens van de afzonderlijke leden van het huishouden.

Welvaart van een huishouden is mede afhankelijk van het aantal leden en de leeftijd van de leden van een huishouden. Landelijk bedraagt het gestandaardiseerd huishoudensinkomen gemiddeld 18 duizend euro. Het besteedbaar huishoudensinkomen is dan gecorrigeerd voor verschillen in de samenstelling van het huishouden.

De provincies Groningen (16,2 duizend euro) en Friesland (16,4 duizend euro) blijven ruim achter bij Utrecht (19,5 duizend euro). In de gemeenten Blaricum, Rozendaal, Bloemendaal, Laren en Wassenaar is het gestandaardiseerde huishoudensinkomen het hoogst. De gemeenten het Bildt, Stadskanaal, Kollumerland en Nieuwkruisland, Pekela en Reiderland sluiten de rij.

Tabel 3.3
Particuliere huishoudens en gemiddeld besteedbaar inkomen, 2000

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Huishoudens met hele jaar inkomen op 31 dec.		5.400	1.126.000	6.623.800
w.v. percentage:	eenpersoons	24,0	38,9	32,3
	meerpersoons zonder kinderen	42,9	35,5	39,7
	meerpersoons met kinderen	33,0	25,5	28,0
Gem. besteedbaar inkomen in euro:	totaal particuliere huishoudens	25.500	25.900	25.900
	eenpersoons	13.800	16.300	15.600
	meerpersoons zonder kinderen	28.900	32.500	31.000
	meerpersoons met kinderen	29.600	31.300	30.500
Gestandaardiseerd huishoudensinkomen in euro		16.900	18.600	18.000

3.2 Bedrijfsvestigingen

Bedrijfsvestigingen zijn ingedeeld naar de voornaamste economische activiteit volgens de Standaard Bedrijfsindeling 1993 (SBI '93) van het bedrijf waartoe zij behoren. Het statistisch bedrijfsregister van het CBS is de belangrijkste bron waaraan de gegevens zijn ontleend, aangevuld met gegevens uit andere bronnen. Alle cijfers zijn afgerond op veelvouden van 5.

Tabel 3.4
Bedrijfsvestigingen naar activiteit, 1 januari 2001

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Bedrijfsvestigingen		710	136.515	778.630
w.v.	landbouw, bosbouw en visserij (A/B)	245	7.750	100.370
	winning en nijverheid (C/F)	120	21.320	123.325
	commerciële dienstverlening (G/K)	245	85.640	437.890
	niet-commerciële dienstverlening (L/O)	95	21.815	117.055

3.3 Arbeid

Eind 2001 zijn er in Nederland ruim 7 miljoen banen van werknemers. Verdeeld naar economische activiteit is landelijk 1,5 procent van de banen van werknemers te vinden in de landbouw, bosbouw en visserij. In de gemeenten Schipluiden, Boskoop en Venhuizen loopt het percentage op tot boven de 25 procent. De sector commerciële dienstverlening zit op 47 procent met Haarlemmermeer, Sluis-Aardenburg en Vianen zelfs boven de 70 procent.
Als iemand meer dan één werkkring heeft, telt elke werkkring als een afzonderlijke baan. Een werknemer is iemand die arbeid verricht op basis van loon of salaris. Zelfstandigen zijn dus buiten beschouwing gebleven.

Tabel 3.5
Banen van werknemers naar activiteit, 31 december 2001*

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Banen		2.630	1.263.200	7.011.900
w.v.	landbouw, bosbouw en visserij (A/B)	580	14.400	102.900
	winning en nijverheid (C/F)	410	174.900	1.407.200
	commerciële dienstverlening (G/K)	1.090	696.900	3.331.800
	niet-commerciële dienstverlening (L/O)	540	377.000	2.170.000

4. Wonen

4.1 Woningvoorraad

Van de 6,6 miljoen woningen op 1 januari 2001 is 71 procent een eengezinswoning. In alle provincies behalve Zuid-Holland (52 procent) en Noord-Holland (56 procent) is meer dan 70 procent een eengezinswoning. Koplopers zijn Friesland (88 procent), Zeeland (88 procent) en Drenthe (89 procent). Iets meer dan de helft (53,1 procent) van de woningen is koopwoning. Noord- en Zuid-Holland zijn de enige provincies waarin meer huurwoningen zijn te vinden dan koopwoningen.
Iets minder dan de helft van alle woningen is na 1970 gebouwd. In Noord-Holland is bijna een derde van de woningen van voor 1945 terwijl dit in de provincie Flevoland voor slechts een half procent het geval is (de inpoldering startte in 1942).

Tabel 4.1
Woningvoorraad, 1 januari 2001

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Woningvoorraad	5.324	1.125.129	6.648.952
w.o. eengezinswoningen	4.974	625.888	4.715.641
Koopwoningen	3.392	501.786	3.533.111
Huurwoningen	1.932	623.343	3.115.841
Bouwperiode: voor 1945	1.386	361.691	1.497.646
1945-1970	1.036	294.630	1.981.111
na 1970	2.902	468.808	3.170.195

Bron: Ministerie van VROM

4.2 Gereedgekomen nieuwbouw

In 2001 zijn er bijna 73 duizend nieuwe woningen bijgekomen. De toename is vooral groot in de Vinex-gemeenten rond de Randstad zoals Leidschendam, Nootdorp, Pijnacker, Haarlemmermeer, Almere, Houten en Barendrecht. De meeste nieuwe woningen zijn opgeleverd in Zuid-Holland (17 duizend) en Noord-Holland (11 duizend). In Zeeland zijn er 1.300 bijgekomen. In vier van de vijf gevallen gaat het om een koopwoning. In Zeeland en Drenthe is dat zelfs meer dan 90 procent.
Driekwart van de nieuwe woningen bestaat uit eengezinswoningen. Hiervan heeft het overgrote deel 4 of 5 kamers. Eén op de zes nieuwe woningen heeft minstens vijf kamers en in de provincie Groningen zelfs één op de drie. Bijna één op de dertig nieuwbouwwoningen heeft maximaal twee kamers.

Tabel 4.2
Gereedgekomen nieuwbouw, 2001

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Gereedgekomen nieuwbouw	80	11.153	72.958
Huurwoningen	60	2.574	14.089
w.o. eengezins	-	1.250	6.415
Koopwoningen	20	8.579	58.869
w.o. eengezins	18	6.492	47.902
1 of 2 kamers	60	525	2.384
3 of 4 kamers	9	9.020	58.362
5 of meer kamers	11	1.608	12.212

4.3 Vastgoed en hypotheken

De WOZ-waarde van alle woningen tezamen bedraagt op 1 januari 2002 bijna 877 miljard euro. Gemiddeld is dat 131 duizend euro per woning. In de provincies Groningen (86 duizend euro), Friesland (100 duizend euro) en Zeeland (101 duizend euro) is de gemiddelde woningwaarde het laagst en in Utrecht (160 duizend euro) het hoogst. In de gemeenten Bloemendaal, Laren en Blaricum ligt de gemiddelde WOZ-waarde voor woningen net boven de 360 duizend euro en in Reiderland zijn de woningen met gemiddeld 70 duizend euro het goedkoopst. Inclusief de 284 miljard van de onroerende zaken die geen woning zijn, bedraagt de waarde van het vastgoed in Nederland bijna 1,2 biljoen euro.
De Wet waardering onroerende zaken (WOZ) verplicht sinds 1 januari 1995 de gemeenten het onroerend goed periodiek te taxeren. De taxaties zijn van belang voor onder meer de onroerende zaakbelasting en de inkomstenbelasting. In de voorlopige cijfers over 2002 met als waardepeildatum 1 januari 1999 vormen de waarden van de oorspronkelijke WOZ-beschikking het uitgangspunt. Wijzigingen als gevolg van bezwaar en beroep zijn dus nog niet in de cijfers verwerkt.

Tabel 4.3
Waardering onroerende zaken, 2002*

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Niet-woningen in mln. euro	153	53.856	283.582
Woningen in mln. euro	670	162.047	876.726
Gemiddeld per woning in euro	129.000	143.000	131.000

Met een totale waarde van 78 miljard euro hebben er 315 duizend vastgoedtransacties plaatsgevonden in 2001. Bij 196 duizend vastgoedtransacties betreft het particuliere woningen met een gemiddeld bedrag van 188 duizend euro. In de provincies Utrecht, Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland ligt het gemiddeld aankoopbedrag boven de 200 duizend en in de provincies Zeeland en Groningen rond de 130 duizend euro. Niet alle vastgoedtransacties zijn toe te wijzen aan een gemeente. De waarde van de vastgoedtransacties die objecten bevatten met een gespreide ligging (anders dan particuliere woningen) zijn wel toegerekend aan Nederland maar niet aan de gemeente en de provincie.

Tabel 4.4
Vastgoedtransacties, 2001

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Aantal vastgoedtransacties	229	44.664	314.730
w.o. particuliere woningen	125	28.499	195.737
Bedrag vastgoedtransacties in mln. euro	48	13.388	77.995
w.o. bedrag particuliere woningen in mln. euro	23	6.284	36.861
Gemiddeld bedrag per particuliere woning in euro	186.000	220.000	188.000

Bron: Kadata BV

Het aantal in 2001 afgesloten woninghypotheken ligt bijna 2,5 keer zo hoog als het aantal vastgoedtransacties voor particuliere woningen. Het gemiddeld bedrag van de woninghypotheken bedraagt 151 duizend euro.
De nieuw ingeschreven hypotheken in 2001 bevatten objecten met een gespreide ligging die niet aan een gemeente zijn toe te wijzen. Ook hier zijn de waarden zijn wel toegekend aan Nederland maar niet aan de gemeente en de provincie.

Tabel 4.5
Nieuw ingeschreven hypotheken, 2001

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Particuliere woningen	358	68.956	480.540
bedrag in mln. euro	42	11.719	72.609
gemiddeld bedrag in euro	117.000	170.000	151.000
Overige hypotheken	59	5.886	45.979
bedrag in mln. euro	49	6.940	56.263
gemiddeld bedrag in euro	827.000	1.179.000	1.224.000

Bron: Kadata BV

5. Onderwijs

In het schooljaar 2001/'02 bevolken iets meer dan 1,5 miljoen leerlingen in het basisonderwijs ruim 7 duizend scholen (hoofd- en nevenvestigingen). De gemiddelde vestigingsgrootte is de afgelopen tien jaar gestegen van 167 naar 221 leerlingen. In de gemeenten met meer dan honderduizend inwoners ligt dit nu op 275. Van deze gemeenten zijn Emmen met 146 en Haarlem met 333 de uitschieters. De basisscholen in Friesland zijn met gemiddeld 128 leerlingen per vestiging het kleinst terwijl in Zuid-Holland gemiddeld 269 leerlingen naar dezelfde school gaan.

Bij het voortgezet onderwijs zitten 891 duizend leerlingen op 685 scholen (hoofdvestigingen). Hier is de gemiddelde schoolgrootte sinds 1990/'91 meer dan verdubbeld van 518 naar 1.300. Overijssel spant de kroon met gemiddeld 1.817 leerlingen per school. In deze uitkomsten is het speciaal onderwijs zowel voor het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs niet meegenomen.

Tabel 5.1
Scholen basisonderwijs en voortgezet onderwijs, 2001/'02

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Basisonderwijs	openbaar	4	382	2.325
	protestants-christelijk	1	170	2.104
	rooms-katholiek	2	256	2.122
	overig bijzonder	-	111	484
Voortgezet onderwijs	openbaar	-	34	188
	protestants-christelijk	-	19	145
	rooms-katholiek	-	17	191
	overig bijzonder	-	42	161

De afgelopen tien jaren is het aantal basisschoolleerlingen gestegen met 144 duizend. Ruim tweederde van de leerlingen zit op een school waar men onderwijs geeft vanuit een bepaalde godsdienst of levensbeschouwing.
In het voortgezet onderwijs is dit bijna driekwart. Limburg kent geen protestants-christelijk voortgezet onderwijs en zowel Groningen als Friesland geen rooms-katholiek voortgezet onderwijs.
De leerlingen zijn vermeld naar de gemeente van de hoofdvestiging en niet naar de woongemeente van de leerling.

Tabel 5.2
Leerlingen basisonderwijs en voortgezet onderwijs, 2001/'02

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Basisonderwijs	openbaar	679	98.302	492.694
	protestants-christelijk	76	41.306	423.792
	rooms-katholiek	750	68.145	525.809
	overig bijzonder	-	26.932	110.195
Voortgezet onderwijs	openbaar	-	37.022	227.390
	protestants-christelijk	-	20.778	212.250
	rooms-katholiek	-	22.639	235.538
	overig bijzonder	-	51.265	215.389

6. Verkiezingen Tweede Kamer en gemeenteraad

Na de Tweede Kamerverkiezingen van 15 mei 2002 zijn maar liefst 46 zetels van partij verwisseld en dit is de grootste verandering ooit. CDA en LPF hebben samen een winst van 40 zetels geboekt, SP en Leefbaar Nederland bij elkaar 6 zetels. De regeringspartijen PvdA, VVD en D66 zijn in totaal 43 zetels kwijtgeraakt. GroenLinks, de ChristenUnie en de SGP verloren ook alle een zetel. Opvallend is het opkomstpercentage van 79 procent, een percentage dat sinds de jaren tachtig niet meer zo hoog is geweest.

Kiesgerechtigd is iedereen van 18 jaar of ouder met de Nederlandse nationaliteit, woonachtig in Nederland of het buitenland. Met een kiezerspas is het mogelijk in een stembureau naar keuze de stem uit te brengen. Daarom is op enkele Waddeneilanden het opkomstpercentage meer dan 100 omdat er veel vakantiegangers hebben gestemd. In het buitenland kunnen stemgerechtigden per brief hun stem uitbrengen.

Tabel 6.1
Tweede Kamerverkiezingen, 2002

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Kiesgerechtigden		10.351	1.894.355	12.035.935
Opkomstpercentage		82	79	79
Geldige stemmen		8.443	1.488.356	9.501.152
w.o. op:	CDA	2.556	306.464	2.653.723
	LPF	1.468	262.287	1.614.801
	VVD	1.919	271.091	1.466.722
	PvdA	933	246.301	1.436.023
	GroenLinks	369	129.903	660.692
	SP	337	109.213	560.447
	D66	391	96.393	484.317
	ChristenUnie	93	18.571	240.953
	SGP	21	3.942	163.562
	Leefbaar Nederland	256	30.107	153.055

Op 6 maart 2002 zijn in 458 van de 496 gemeenten gemeenteraadsverkiezingen gehouden en in het najaar van 2000, 2001 of 2002 als gevolg van gemeentelijke herindelingen of samenvoegingen in de overige gemeenten. Als resultaat van al die gemeenteraadsverkiezingen zijn er 9.889 gemeenteraadsleden gekozen, waarvan 23 procent vrouwen. Drie op de tien gekozen gemeenteraadsleden zijn van een lokale onafhankelijke groepering.

Afhankelijk van het aantal inwoners heeft elke gemeente een oneven aantal gemeenteraadsleden tussen de 9 en 45. Anders dan bij de Tweede Kamerverkiezingen waaraan alleen meerderjarige Nederlanders kunnen meedoen, zijn voor de gemeenteraadsverkiezingen alle ingezetenen van 18 jaar of ouder kiesgerechtigd.

Tabel 6.2
Laatstgehouden gemeenteraadsverkiezingen, 2000-2002

		Anna Paulowna			Noord-Holland			Nederland		
		totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen
Gekozen gemeenteraadsleden		15	12	3	1.307	932	375	9.889	7.593	2.296
w.v.	CDA	5	3	2	275	188	87	2.392	1.833	559
	VVD	4	3	1	279	208	71	1.582	1.195	387
	PvdA	3	3	-	213	149	64	1.480	1.067	413
	GroenLinks	-	-	-	99	57	42	446	266	180
	ChristenUnie	-	-	-	10	8	2	316	280	36
	D66	-	-	-	59	40	19	291	216	75
	SGP	-	-	-	1	1	-	203	203	-
	SP	-	-	-	11	6	5	170	116	54
	Overige landelijke partijen	-	-	-	10	10	-	38	33	5
	Lokale partijen	3	3	-	350	265	85	2.971	2.384	587

7. Motorvoertuigenpark, verkeersongevallen en misdrijven

7.1 Motorvoertuigenpark

In het kentekenregister staan 6,7 miljoen personenauto's op 1 januari 2002 geregistreerd. Ruim 81 procent van de personenauto's rijdt op benzine, 14 procent op diesel en bijna 5 procent op lpg. Het aantal bedrijfsauto's bedraagt 997 duizend en het aantal motortweewielers is sinds 1990 elk jaar met gemiddeld 10 procent toegenomen tot 461 duizend. Het kenteken is geregistreerd op woon- of vestigingsplaats.

Landelijk zijn er gemiddeld 41,7 personenauto's per honderd inwoners. In Amsterdam (32,5), Rotterdam (32,2) en Den Haag (33,1) ligt dit cijfer aanzienlijk lager. Door de aanwezigheid van enkele grote leasemaatschappijen zijn de cijfers van de koplopers Gouda (90 procent) en Haarlemmermeer (82 procent) vertekend.

Tabel 7.1
Motorvoertuigenpark, 1 januari 2002

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Personenauto's		5.554	1.018.119	6.710.602
w.o.	benzine	4.382	842.844	5.468.024
	diesel	797	127.821	929.838
	lpg	375	47.352	312.253
Bedrijfsauto's		1.104	148.263	996.969
w.o.	bestelauto's	1.006	124.440	797.768
	vrachtauto's	39	10.256	82.701
	autobussen	-	2.509	11.326
Motortweewielers		608	69.510	460.822
w.o.	motorfietsen groter dan 500 cc	451	53.022	356.704

7.2 Verkeersongevallen

In 2001 zijn 10.456 verkeersongevallen geregistreerd waarbij sprake is van ziekenhuisopname en waarbij de politie is gewaarschuwd. In 55 procent betreft het een verkeersongeval binnen de bebouwde kom. Het bij alle verkeersongevallen betrokken aantal in een ziekenhuis opgenomen gewonden is 11.029.

Uit een combinatie van bronnen blijkt dat in 2001 het aantal verkeersdoden op Nederlands grondgebied 1.085 bedraagt. In de tweede helft van de vorige eeuw steeg het aantal verkeersdoden tot meer dan 3 duizend begin jaren zeventig. Sindsdien is er een sterk dalende trend zichtbaar. Driekwart van de verkeersdoden is man. Verder is bijna de helft bestuurder of passagier van een personenauto. Daarnaast is één op de vijf fietser. De gemeente waarin de verkeersdode is gevallen, is bepalend voor het vermelden.

Tabel 7.2
Verkeersongevallen, 2001

		Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Verkeersongevallen		16	1.501	10.456
w.v.	binnen de bebouwde kom	5	951	5.735
	buiten de bebouwde kom	11	550	4.721
Verkeersdoden		3	151	1.085
Verkeersgewonden		24	1.581	11.029

Bron: Ministerie van V en W, Adviesdienst Verkeer en Vervoer (AVV)
Bron verkeersdoden: gezamenlijk CBS/AVV-cijfer gebaseerd op combinatie van verschillende bronnen

7.3 Misdrijven

In de strafwetgeving is vastgelegd wat als misdrijf wordt gezien, namelijk als er aangifte is gedaan bij de politie of door eigen opsporing van de politie. In 2001 is er in bijna 1,4 miljoen gevallen proces-verbaal opgemaakt. Ruim tweederde van de gevallen betreft een vermogensmisdrijf waartoe diefstal, verduistering, heling en bedrog behoren. Vernielingen en overige aantasting van de openbare orde en gezag zoals discriminatie en schennis der eerbaarheid hebben 193 duizend maal proces-verbaal tot gevolg. Misdrijven die onder de Wegenverkeerswet vallen zijn goed voor 120 duizend processen-verbaal. De 13 duizend processen-verbaal die zijn opgemaakt door de Koninklijke Marechaussee zijn alleen in het landelijk totaal opgenomen.

Tabel 7.3
Misdrijven, 2001

	Anna Paulowna	Noord-Holland	Nederland
Wetboek van Strafrecht	368	239.297	1.219.655
w.o. geweldsmisdrijven	29	21.775	101.143
vermogensmisdrijven	250	183.439	919.262
vernielingen	89	33.193	192.921
Wegenverkeerswet	53	23.123	120.283
Overige wetten	2	4.487	17.679

8. Gegevens over wijken en buurten

De onderverdeling van gemeenten in wijken en buurten dateert van de volkstelling in 1947. De 504 gemeenten in 2001 bestaan uit 2.397 wijken en 11.025 buurten. Iedere gemeente heeft minimaal één wijk en iedere wijk is opgebouwd uit minimaal één buurt. Buurten vormen het laagste regionale niveau en zijn afgebakend vanuit bebouwingsoogpunt of sociaal-economische structuur.

Aan elk gebied is een unieke code toegekend van acht posities. De wijk- en buurtcode is opgebouwd uit een gemeentecode van vier posities, een wijkcode van twee posities en een buurtcode van twee posities. De overzichtskaart verderop geeft inzicht in de ligging en de omvang van de buurten. Alledrie de kaarten in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de gemeentelijke indeling van 2001. Voor bijvoorbeeld de gemeente Leidschendam-Voorburg, sinds 1 januari 2002 één gemeente, is een kaart opgenomen van de samenstellende gemeenten Leidschendam en Voorburg (naar de gemeentelijke indeling 2001). Hierbij is dus niet gecorrigeerd voor (grote) grenscorrecties in het gemeentelijk grondgebied per 1 januari 2002.

Voor gemeenten waarbij het aantal buurten of weer te geven klassen te klein is voor een zinvolle weergave, is uitsluitend de kaart met de buurtindeling opgenomen. Voor een aantal kleine gemeenten is de kaart met het gemiddeld besteedbaar inkomen achterwege gelaten.

Met de kerncijfers in tabel 8.1 is het mogelijk buurten onderling te typeren en te vergelijken. Om redenen van betrouwbaarheid en geheimhouding kunnen cijfers ontbreken als ze op onvoldoende waarnemingen berusten. Dit is met een . (punt) aangegeven.

Onderstaande toelichting bevat alleen aanvullingen op in eerdere hoofdstukken toegelichte kerncijfers.

Het aantal inwoners per 1 januari 2001 is aselect afgerond op tientallen. Bij het bereken van de bevolkingsdichtheid is het aantal inwoners per vierkante kilometer land bepaald door het niet afgerond aantal inwoners op 1 januari 2001 te delen door de landoppervlakte in vierkante kilometers.

De leeftijdsopbouw van de bevolking in 2001 is weergegeven in vijf leeftijdsgroepen met tussen haakjes de landelijke verdeling: 0-14 jaar (19 procent), 15-24 jaar (12 procent), 25-44 jaar (31 procent) 45-64 jaar (25 procent) en 65 jaar of ouder (14 procent).

Het aantal niet-westerse allochtonen is eerst aselect afgerond op vijftallen alvorens het uit te drukken als percentage van het aantal inwoners. Van de niet-westerse allochtonen is ten minste één ouder geboren in Turkije, Afrika, Latijns Amerika of Azië, met uitzondering van Japan en Indonesië.

Het aantal particuliere huishoudens is afgerond op tientallen. Institutionele huishoudens (in psychiatrische inrichtingen, verzorginghuizen en verpleeghuizen) zijn buiten beschouwing gebleven.

Het besteedbaar inkomen over 2000 is afgerond op honderd euro.

Het ‘percentage laag’ is het aantal inkomensontvangers met 52 weken inkomen dat in 2000 een besteedbaar inkomen had onder de 13.000 euro weergegeven als percentage van het totaal aantal inkomensontvangers met 52 weken inkomen.

Het ‘percentage hoog’ is het aantal inkomensontvangers met 52 weken inkomen dat in 2000 een besteedbaar inkomen had boven de 22.200 euro weergegeven als percentage van het totaal aantal inkomensontvangers met 52 weken inkomen.

Het ‘percentage niet actief’ is het aantal inkomensontvangers van 15 tot en met 64 jaar met een uitkering als voornaamste inkomensbron uitgedrukt in procenten van het totaal aantal inkomensontvangers van 15 tot en met 64 jaar.

De totale oppervlakte is de som van land en water (binnen- en buitenwater).

Buurten

1 Januari 2001

Anna Paulowna (0366)

0000 Kleine Sluis incl. Spoorbuurt
0001 Gelderse Buurt e.o.
0002 Breezand
0003 Van Ewijcksluis
0004 Oostpolder
0100 Wieringerwaard
0101 Nieuwesluis
0102 Buitengebied Wieringerwaard

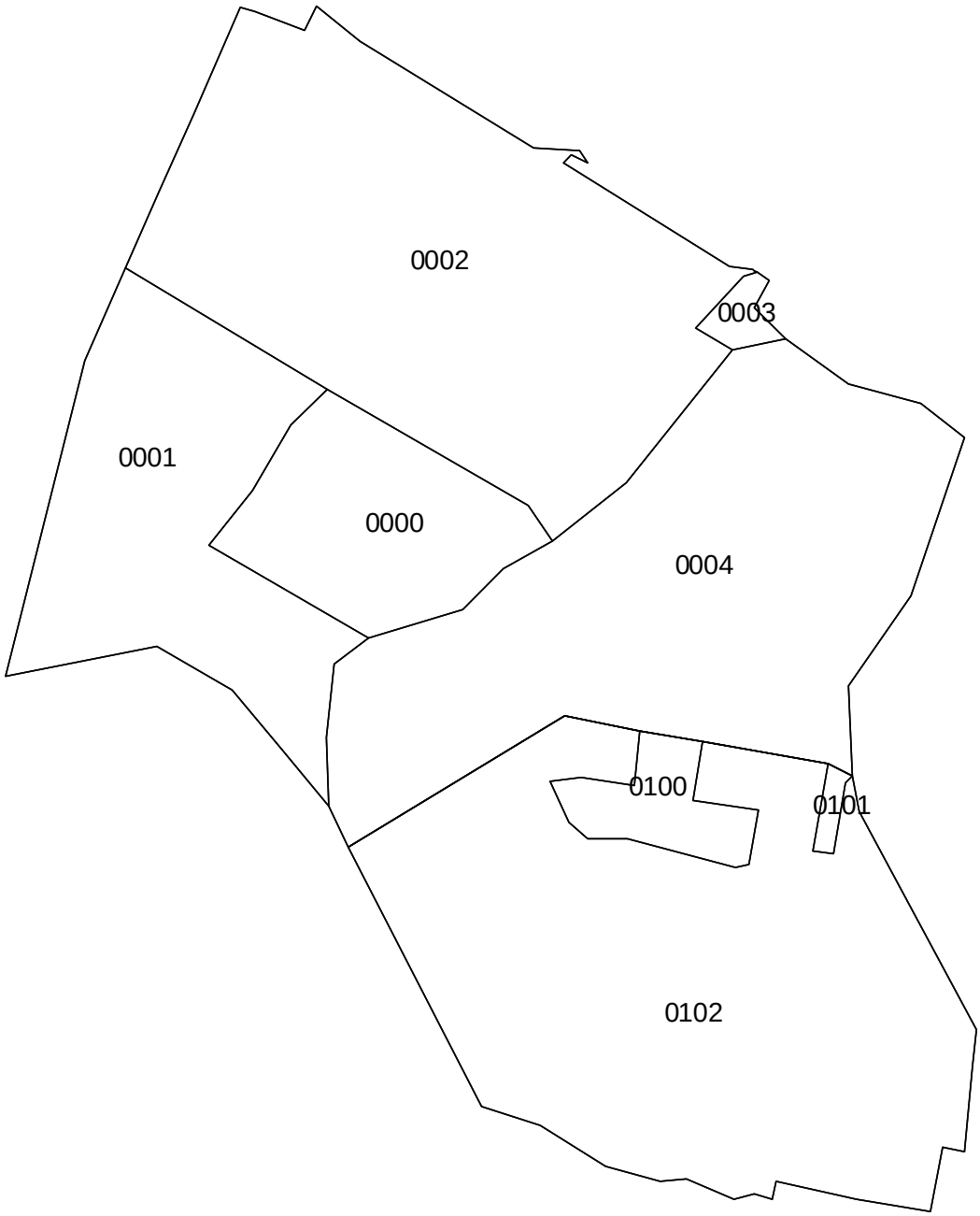

0 1 2 Kilometers

Aantal inwoners per km² land

1 januari 2001

Anna Paulowna (0366)

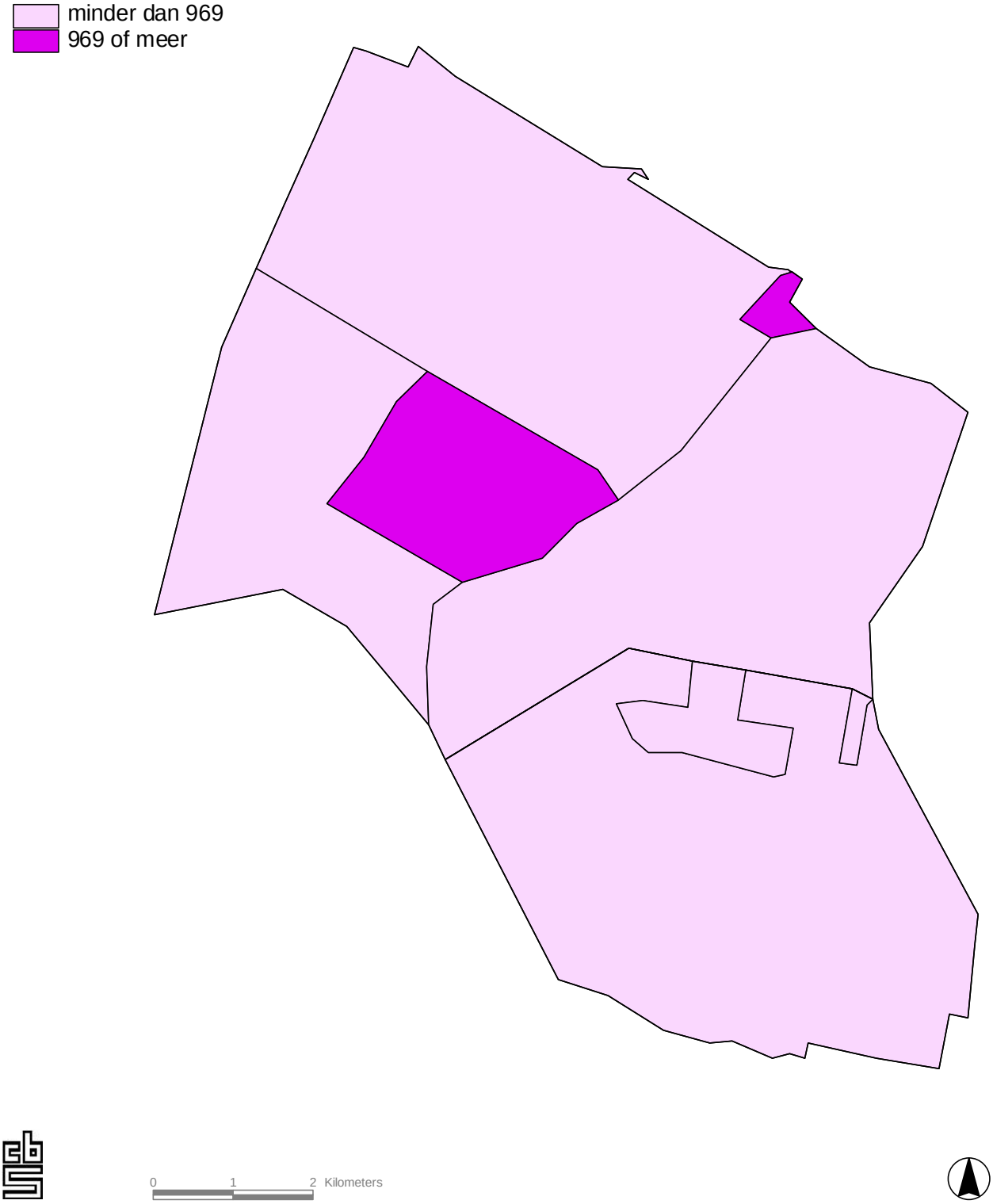

Gemiddeld besteedbaar inkomen per inkomensontvanger

1 januari 2001

Anna Paulowna (0366)

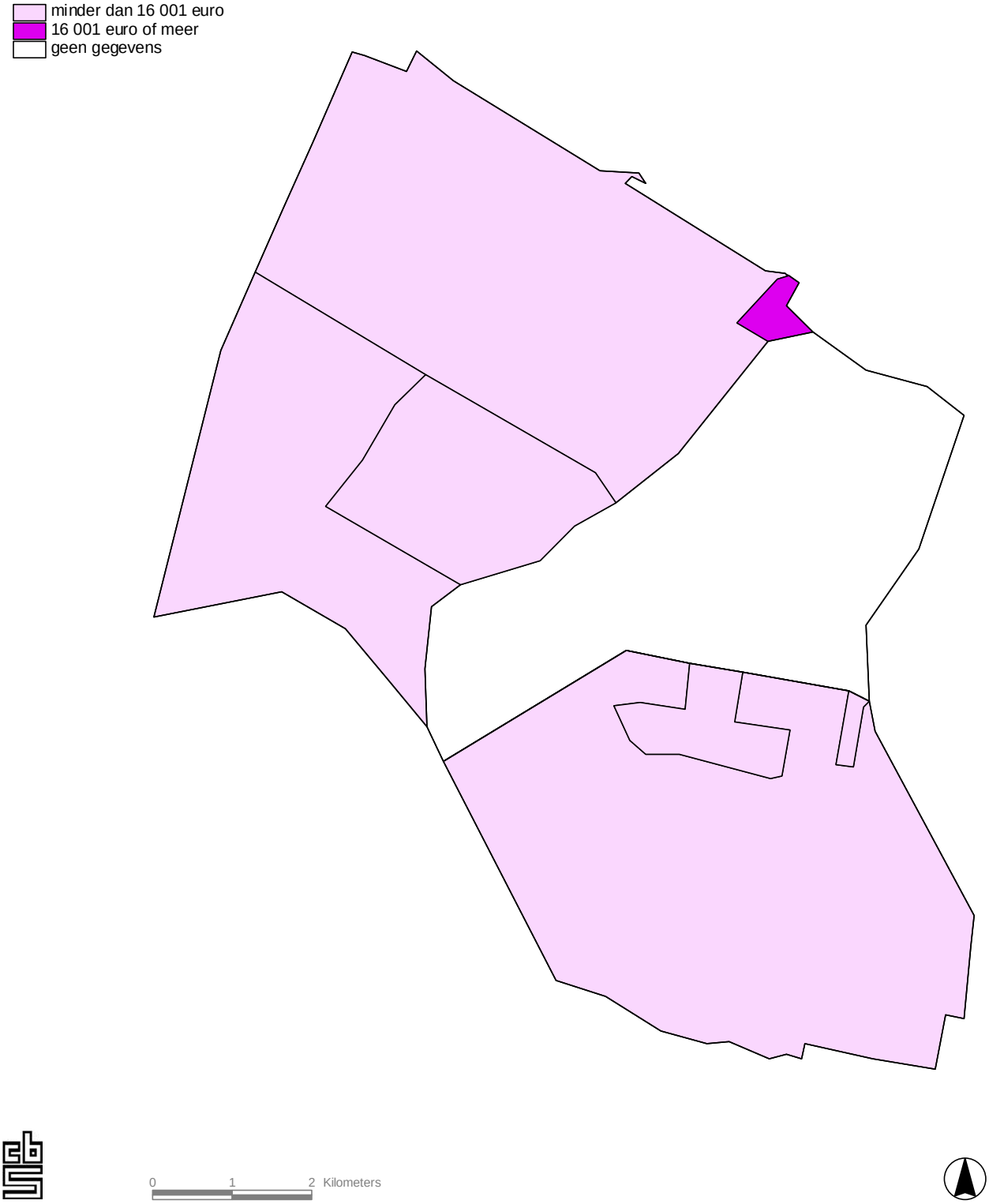

Tabel 8.1
Kerncijfers wijken en buurten, 2001

Wijk- en buurtindeling		Inwoners		Bevolkingsdichtheid	Leeftijdsklasse					Allochtonen niet-westers
		totaal	vrouwen		0 - 14	15 - 24	25 - 44	45 - 64	65 e.o	
code	*naam*	*abs.*	*abs.*	*abs.*	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*
0366	Anna Paulowna	13.930	6.870	187	21	11	31	26	10	3
036600	Wijk 00	11.860	5.840	235	21	12	32	26	10	3
03660000	Kleine Sluis incl. Spoorbuurt	7.320	3.650	1.475	21	12	33	25	9	4
03660001	Gelderse Buurt e.o.	1.030	490	105	21	13	27	29	11	2
03660002	Breezand	2.530	1.260	135	22	10	31	25	12	2
03660003	Van Ewijcksluis	820	370	2.635	20	13	28	32	7	2
03660004	Oostpolder	170	80	10	24	8	26	29	14	1
036601	Wijk 01 Wieringerwaard en omgeving	2.070	1.030	87	21	10	30	26	13	2
03660100	Wieringerwaard	1.580	790	968	20	10	31	26	14	2
03660101	Nieuwesluis	120	50	590	30	4	38	22	6	.
03660102	Buitengebied Wieringerwaard	370	180	17	24	11	27	29	9	.

Tabel 8.1
Kerncijfers wijken en buurten, 2001

Particuliere huishoudens					Besteedbaar inkomen					Oppervlakte		OAD	Wijk- en buurt-indeling
aantal	gemid-delde grootte	een-per-soons	zonder kin-deren	met kin-deren	per in-woner	per ont-vanger	laag	hoog	niet actief	totaal	land		
abs.	*abs.*	*%*	*%*	*%*	*euro*	*euro*	*%*	*%*	*%*	*ha*	*ha*	*abs.*	*code*
5.410	2,5	23	33	43	9.900	15.600	39	21	14	7.881	7.441	412	0366
4.580	2,5	23	33	44	9.800	15.600	39	21	13	5.325	5.058	459	036600
2.850	2,5	23	32	45	10.100	15.700	37	21	14	525	496	645	03660000
370	2,7	17	35	48	10.100	15.800	41	28	10	1.000	978	129	03660001
1.000	2,5	26	33	41	9.500	15.400	42	22	12	1.985	1.874	194	03660002
290	2,7	17	36	47	10.300	16.700	42	20	12	42	31	79	03660003
60	2,6	23	44	33	.	.	.	.	.	1.772	1.678	73	03660004
820	2,4	25	36	39	10.300	15.600	41	19	14	2.413	2.383	152	036601
650	2,3	27	36	37	10.900	15.700	42	17	14	166	163	186	03660100
40	2,8	21	26	52	8.800	16.000	.	.	.	20	20	24	03660101
130	2,8	17	38	45	8.200	14.900	37	28	.	2.226	2.200	23	03660102

Voor meer informatie…

Infogroep	Telefoon	Fax	E-mail
CBS-infoservice	(045) 570 70 70	(045) 570 62 68	infoservice@cbs.nl

Statistische informatie op Internet
Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft een uitgebreide internetsite met vele rubrieken zoals het Webmagazine, cijfers, publicaties, service, standaarden en organisatie. Het Webmagazine is het elektronische tijdschrift van het CBS met artikelen en korte berichten over maatschappelijk relevante onderwerpen. De rubriek cijfers bevat onder andere kerncijfers van een groot aantal onderwerpen. Onder publicaties kunt u persberichten en recent verschenen publicaties raadplegen. De rubriek service bevat de mogelijkheid om via “maatwerk” de publicatie *Gemeente op Maat 1999* elektronisch op te vragen.

De CBS website mag zich verheugen in een sterk toenemende interesse van gebruikers van statistische informatie. De CBS-database StatLine is gratis toegankelijk via onze site. In StatLine vindt u veel statistische gegevens van het CBS. U kunt deze gegevens bekijken als tabel, grafiek of via een kaart. U kunt de gegevens ook printen of exporteren in een aantal formaten. StatLine is voorzien van een moderne zoekmachine die u op toegankelijke wijze naar de gegevens leidt. De onderwerpen die in Gemeente op Maat zijn opgenomen, komen in de loop van 2003 overzichtelijk bij elkaar in de StatLine-publicatie Regionale Kerncijfers Nederland. Deze publicatie kan worden gezien als de digitale tegenhanger van *Gemeente op Maat*. Behalve de circa 300 kerncijfers op gemeentelijk niveau komen de kerncijfers dan ook beschikbaar over het omliggend gebied rondom een gemeente. Vanaf het niveau landsdeel kan via provincie, COROP-gebied, stadsgewest, grootstedelijke agglomeratie dan worden teruggeschakeld tot het niveau gemeente. Met behulp van een kaartprogramma achter de database kunnen de statistische gegevens op verschillende regionale niveaus eenvoudig ruimtelijk in beeld worden gebracht.

Het adres van de CBS website luidt: http://www.cbs.nl. Er is ook een direct adres om bij de CBS-database StatLine te komen: http://statline.cbs.nl. Bij vragen over de inhoud en de werking van StatLine kunt u contact opnemen met de CBS-infoservice (045-570 70 70 of infoservice@cbs.nl).

Kaarten met indelingen van Nederland
Als hulpmiddel voor gebruikers van regionale gegevens en indelingen geeft het CBS een viertal kaarten uit, met op elke kaart een regionale indeling met de gemeentelijke indeling van het betreffende jaar als ondergrond. Op deze kaarten is Nederland achtereenvolgens ingedeeld in 12 provincies, 40 COROP-gebieden, 129 economisch-geografische gebieden en 80 nodale gebieden. De kaarten zijn verkrijgbaar op klein formaat (schaal 1 : 800 000, ~A3, €3,80) en de meeste ook op groot formaat (schaal 1 : 400 000, ~A1, €6,25). Prijzen zijn exclusief verzendkosten.